

فاتمه
شکوفایی قصد در دوره بلوغ

۱. دوره سوم دوره ظهور عقلانیت

- از این دوره است که برای انسان حقایق بسیاری واضح و برای عبودیت و اطاعت خدا آمادگی می‌یابد.
- آنچه در این دوره لازم است به ظهور برسد **عقلانیت و خردورزی** است. به واسطه عقلانیت فرد بالغ حسن را از سوء متمایز می‌بیند و در مقام انتخاب احسن را انتخاب می‌کند.
- بدین ترتیب همه صحنه‌های زندگی از این به بعد (بعد از بلوغ) برای چنین فردی، تحولاتی است که در آن از او آزمون **«حسن شناسی»** و **«احسن گزینی»** گرفته می‌شود.
- ابتدای سوره مبارکه **ملک** و نیز سوره مبارکه **کهف** این حقیقت را به وجه مشخصی بیان می‌کند.
- چنین فردی با انتخاب «احسن» مسیر هدایت را طی نموده و لیاقت بهره‌مندی از وحی و کتاب الهی را می‌یابد. به همین دلیل قرآن به فرد بالغ «حسن شناس» «احسن گزین»، «**محسن**» می‌گوید.
- اگر فرد بالغ به عقل خود رجوع نکند و یا به حجت درون و بیرون بی‌اعتنا باشد، زندگی او عرصه تاخت و تاز گمراهان خواهد شد که وی را به فرصت‌سوزی و از دست دادن تدریجی نعمت‌ها وادار می‌کنند.

۲. بزرگ‌ترین آسیب در این دوره

- بزرگ‌ترین آسیب برای فرد بالغ پرداختن به لهو و لعب و گذراندن عمر در بطلالت و پوچی است.
- واداشتن او به این قبیل امور با توجه به گرایش‌های کودکانه‌ای که هنوز در او وجود دارد چندان کار سختی نیست ولی تبعاتی که به وی وارد می‌سازد بسیار فراوان است. در این صورت به سرعت الگوی فکری و رفتاری و گفتاری او اهل باطل می‌شود.

بدین ترتیب بر فرد بالغ عاقل است که برای در امان بودن از هر دام گمراه‌کننده‌ای به موارد زیر توجه نماید:

1. الگوی فکری، رفتاری و گفتاری خود را، مؤمنین واقعی قرار دهد و با آنان مجالست و همراهی داشته باشد.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ * خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
در حقیقت، کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده‌اند، باغ‌های پر نعمت خواهند داشت، که در آن جاودان می‌مانند و عده خداست که حق است و هموست شکست‌ناپذیر سنجیده‌کار. (سوره مبارکه لقمان، آیات 8-9)

۲. با فعال‌سازی تفکر، علم‌آموزی را رأس برنامه‌های زندگی خود قرار داده و سعی کند از فرصت‌های عمر خود به بهترین وجه در یادگیری علوم مختلف و سودمند و کاربردی بهره‌مند شود.

مشاهده آیات خلقت و تأمل و تفکر در آنها که نوعی خواندن و مطالعه کتاب هستی است منجر به فعال شدن تفکر و علم‌آموزی می‌شود. لذا در این سن لازم است طبیعت به عنوان کتاب اصلی علمی فرد مورد آموزش قرار گیرد و از آن علم توحید و سایر علوم به دست آید.

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَ أَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَ بَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَ أَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ

آسمانها را بی‌هیچ ستونی که آن را ببینید خلق کرد و در زمین کوه‌های استوار بیفکند تا [مبادا زمین] شما را بجنباند، و در آن از هر گونه جنبنده‌ای پراکنده گردانید، و از آسمان آبی فرورستادیم و از هر نوع [گیاه] نیکو در آن رویانیدیم. (سوره مبارکه لقمان، آیه 10)

۳. لازم است فرد بالغ به پوچ بودن ادعاهای غیرموحدان در ارائه شیوه‌های زندگی و نحوه تعامل با هستی و دیگران و ارزش‌هایی که برای انسان‌ها وضع می‌کنند، پی‌ببرد تا از گرداب‌های انحراف نجات یابد.

طبیعی است همه انسان‌ها ولو در انحراف کامل باشند دعای صلاح و اصلاح دارند. ولی فرد بالغ لازم است بدانند با مبنای نادرست در زندگی به هیچ‌وجه نمی‌توان به علم و تکنولوژی سعادت‌مندانه دست یافت و تنها علم توحیدی و موحد واقعی است که توان استخراج علم نافع را یافته است.

هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ
این، خلق خداست. [اینک] به من نشان دهید کسانی که غیر از اویند چه آفریده‌اند؟ [هیچ!] بلکه
ستمگران در گمراهی آشکارند. (سوره مبارکه لقمان، آیه 11)

۳. نحوه مساعدت دیگران در این دوره

✓ انسان پس از بلوغ در دو راهی هدایت و ضلالت قرار دارد و لازم است برای انتخاب سرنوشت خود مساعدت و یاری شود و گرنه رهزنان راه را بر او بسته و او را به انحراف می کشانند.

✓ در صورتی که چنین افرادی به ظاهر در جامعه حضور نداشته باشند بر خود فرد بالغ واجب است تا با مراجعه با سیره و مشی مردان و زنان الهی در قرآن، ایشان را به مساعدت خود فرا بخواند.

مهم‌ترین ابزارهای راهنمایی و حمایت فرد بالغ به سمت هدایت و نیکی و احسان

۱. حکمت:

- در آیات شریفه لقمان حکمت داشتن معادل شکرگزاری از خدا آمده است. بنابراین شناساندن نعمت و معرفی شیوه قدردانی و استفاده از آن حکمتی است که می‌توان به فرد بالغ انتقال داد. طبیعی است با استفاده از علوم فطری فرد می‌توان نعمت و نحوه استفاده از نعمت را به فرد آموخت.

۲. موعظه:

- موعظه که به معنای دلالت و هدایت کردن به رشد است تنها در صورتی امکان دارد که فرد موعظه کننده خود اهل ذکر و هوشیاری باشد. در این صورت است که می‌تواند با وعظ خود فرد بالغ را هشیار نماید. مهم‌ترین موعظه‌ای که خداوند در قرآن از آن یاد کرده است قیام در راه خدا به صورت جدا یا دوتایی است این حقیقت در دو سوره مبارکه سبأ ذکر شده است.

۳. وصیت:

- وصیت در قرآن برای مصونیت یافتن یک جریان به کار می‌رود. در واقع با وصیت سلامت و امنیت جریانی تضمین می‌شود. به همین دلیل در سوره مبارکه عصر وصیت با دو کلمه حق و صبر قرین شده است و از لوازم اصلی در زیان نبودن در کنار ایمان و عمل صالح معرفی شده است.

۴. تعیین خط مشی در این دوره

- وصیت‌هایی که از جانب خدا و یا افراد دارای حکم و حکمت ارائه می‌شود در حکم تعیین خط مشی برای زندگی است. چارچوب‌هایی که با داخل شدن فرد در آن چارچوب‌ها هدایت فرد تضمین شده و از دستبرد شیاطین و گمراهان در امان می‌ماند.

اصلی‌ترین چارچوب‌های زندگی

۱. شکر خداوند

۲. شکر والدین

۳. تبعیت از راه کسانی که سراسر وجودشان را یاد خدا پر کرده است و با اختیار در عبودیت و اطاعت الهی استقرار یافته‌اند.

نمونه‌ای از تبعیت از راه کسانی که اهل انابه هستند در آیات سوره لقمان

1. مراقبت از باورها، اعمال و گفتار	6. نهی از بدبختی کردن با مردم
2. اقامه نماز	7. نهی از با تکبر راه رفتن
3. امر به معروف	8. نهی از خیال‌پردازی
4. نهی از منکر	9. نهی از فخر فروشی
5. صبر در برابر مصیبت‌های وارده در اثر اطاعت خدا	

۵. علم، هدایت و کتاب چراغ راه فرد بالغِ عاقل

- فرد بالغ پس از بلوغ در هر مرحله از مراحل زندگی‌اش برای گم نشدن از مسیر کمال خود از امدادهای غیبی رحمانی برخوردار می‌گردد.
- در واقع این منابع غیبی قابل رجوع پشتوانه هر **باور، فعل، قصد، نیت، رفتار و حرکت فردی و اجتماعی** انسان است که از ابتدای بلوغ لازم است با آگاهی به آنها بدان رجوع کند.
- به این رجوع آگاهانه «**ذکر**» گفته می‌شود و هر یک از این منابع را نیز به اعتبار نزول آسمانی و غیبی‌شان به نام «ذکر» معرفی کرده‌اند و دارای شئونات مختلفی است.

ثانیه: شکوفایی قصد در دوره بلوغ

مهم‌ترین این شئون عبارتند از:

1. علمی که انسان را از ظلمات به نور سوق دهد.
2. هدایتی که راه را برای او هموار و به سمت غایتی حقیقی مهیا سازد.
3. کتابی که در آن وجوه مختلف حقیقت تفصیل داده شده باشد تا توان تشخیص و به دست آوردن حکم برای هر حالت و شأنی امکان‌پذیر باشد.

- فرد بالغ با داشتن این سه عطیه آسمانی که توسط رسول نازل می‌شود قادر به ذکر خواهد بود و با ذکر امکان رشد و هدایت و نورانی شدن را برای خود فراهم می‌سازد.
- اگر چنانچه فرد بالغ به هر دلیلی به این منابع رجوع نکند و خود را به هر نحو از ذکر محروم سازد از علم، هدایت و کتاب محروم خواهد شد و به گمراهی کشیده می‌شود به نحوی که دلایل و برهان‌های بین واضح و نعمت‌های ظاهر و باطن نمی‌توانند او را از این گمراهی نجات دهند. در این صورت فرد بالغ بر خلاف بلوغ خود از جدال و مقاومت در برابر حق استفاده می‌کند تا به نوعی خود را از لهو و لعب دنیا به ظاهر سیراب نماید.

ناتمه: شکوفایی قصد در دوره بلوغ

۶. عوامل فعال سازی عقل در فرد بالغ

عوامل و راههای فعال سازی و شکوفا سازی عقل که می تواند از طریق نظام تعلیم و تزکیه در جامعه دینی عملی شود:

توجه دادن به خلق آسمانها و زمین و خالق آنها

توجه دادن به بروز صفات کمالی در خلقت

فعال کردن علم درونی و فطری افراد در شناخت خداوند

وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
و اگر از آنها بپرسی: «چه کسی آسمانها و زمین را آفریده است؟ مسلماً خواهند گفت: «خدا.» بگو:
«ستایش از آن خداست» ولی بیشترشان نمی دانند.
(سوره مبارکه لقمان، آیه 25)

عوامل و راههای فعال سازی و شکوفا سازی عقل که می تواند از طریق نظام تعلیم و تزکیه در جامعه دینی عملی شود:

توجه دادن به مالکیت مطلق الهی در هستی

توجه دادن به مالکیت در تدبیر و حکم در زندگی انسان

توجه دادن به حمد پروردگار

توجه به صفت بی‌نیاز حمید بودن خداوند، این صفت برای فرد بالغ به عنوان زیباترین و جذابترین صفت به

صورت فطری شناخته شده است.

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

آنچه در آسمانها و زمین است از آن خداست، در حقیقت، خدا همان بی‌نیاز ستوده [صفات] است.

(سوره مبارکه لقمان، آیه 26)

عوامل و راههای فعال سازی و شکوفا سازی عقل که می تواند از طریق نظام تعلیم و تزکیه در جامعه دینی عملی شود:

توجه دادن به شأنیت کلمه‌ای اشیا در هستی

توجه دادن به بی‌نهایت بودن کلمات در هستی

توجه دادن به صفت عزیز حکیم خداوند در هستی

لَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٍ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةَ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

و اگر آن چه درخت در زمین است قلم باشد و دریا را هفت دریای دیگر به یاری آید، سخنان خدا پایان نپذیرد. قطعاً خداست که شکست‌ناپذیر حکیم است. (سوره مبارکه لقمان، آیه 27)

عوامل و راههای فعال سازی و شکوفا سازی عقل که می تواند از طریق نظام تعلیم و تزکیه در جامعه دینی عملی شود:

توجه دادن به مبدء و معاد

توجه دادن به دو صفت سمیع بصیر خداوند

توجه دادن به وحدت در هستی

ما خَلَقُكُمْ وَ لَا بَعْتُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةً إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ
آفرینش و برانگیختن شما [در نزد ما] جز مانند [آفرینش] يك تن نیست، که خدا
شنوای بیناست.
(سوره مبارکه لقمان، آیه 28)

عوامل و راههای فعال سازی و شکوفا سازی عقل که می تواند از طریق نظام تعلیم و تزکیه در جامعه دینی عملی شود:

توجه دادن به تأثیرات شب و روز در زندگی

توجه دادن به نقش خورشید و ماه در زندگی

توجه دادن به تفکر و تعقل با موضوع شب و روز و شمس و قمر

توجه به اجل داشتن هستی (دوره عمر مشخص)

توجه به علم خداوند که به جزییات امور واقف است.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
وَ أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

آیا ندیده‌ای که خدا شب را در روز درمی‌آورد، و روز را [نیز] در شب درمی‌آورد، و آفتاب و ماه را تسخیر کرده است [که] هر يك تا وقت معلومی روانند و [نیز] خدا به آنچه می‌کنید آگاه است؟ (سوره مبارکه لقمان، آیه 29)

عوامل و راههای فعال سازی و شکوفا سازی عقل که می تواند از طریق نظام تعلیم و تزکیه در جامعه دینی عملی شود:

توجه به مقام حق

توجه به باطل بودن هر چه غیر خداست.

توجه به صفت علیّ کبیر خداوند

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ
این [ها همه] دلیل آن است که خدا خود حق است و غیر از او هر چه را که می خوانند
باطل است، و خدا همان بلندمرتبه بزرگ است.
(سوره مبارکه لقمان، آیه 30)

عوامل و راههای فعال سازی و شکوفا سازی عقل که می تواند از طریق نظام تعلیم و تزکیه در جامعه دینی عملی شود:

توجه به انواع نعمت‌های مختلف جاری در زندگی

توجه به مقام رویت آیات که خداوند تنها نصیب انسان کرده است.

توجه به مقام صبر و شکری که انسان می‌تواند به آن دست یابد.

أَمْ تَرَى أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ
آیا ندیده‌ای که کشتیها به نعمت خدا در دریا روان می‌گردند تا برخی از نشانه‌های [قدرت] خود را به شما بنمایاند؟ قطعاً در این [قدرت نمایی]، برای هر شکیبای سپاسگزاری، نشانه‌هاست.
(سوره مبارکه لقمان، آیه 31)

عوامل و راههای فعال سازی و شکوفا سازی عقل که می تواند از طریق نظام تعلیم و تزکیه در جامعه دینی عملی شود:

توجه به مقام اضطرار انسان

توجه به تنها تکیه‌گاه انسان در زندگی

توجه به تنها راه هدایت انسان که مقتصد شدن است.

توجه به انحرافات فکری انسان که حتی پس از اضطرار نیز طعم هدایت را نمی‌چشد.

تبیین بدی صفت خیانت و خدعه و ناسیاسی

وَ إِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلْمِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَ مَا يَجِدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ

و چون موجی کوه‌آسا آنان را فرا گیرد، خدا را بخوانند و اعتقاد [خود] را برای او خالص گردانند، و [لی] چون نجاتشان داد و به خشکی رساند برخی از آنان میانه‌رو هستند، و نشانه‌های ما را جز هر خائن ناسپاسگزاری انکار نمی‌کند. (سوره مبارکه لقمان، آیه 32)

عوامل و راههای فعال سازی و شکوفا سازی عقل که می تواند از طریق نظام تعلیم و تزکیه در جامعه دینی عملی شود:

توجه دادن به تقوا به عنوان کلید همه مشکلات دنیوی و اخروی

توجه دادن به مشکلات دنیوی و اخروی که می تواند برای انسان دائمی و بسیار دردناک و خطرناک شود.

توجه دادن به خسروانی که در اثر کفر عائد فرد می شود و می تواند گسست های خانوادگی را ایجاد کند.

توجه به غروری که دنیا و شیطان بر روی انسان می گشایند.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَ اخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٌ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغْرِبْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغْرِبْكُمُ بِاللَّهِ الْغُرُورُ

ای مردم، از پروردگارتان پروا بدارید، و بترسید از روزی که هیچ پدری به کار فرزندش نمی آید، و هیچ فرزندی [نیز] به کار پدرش نخواهد آمد. آری، وعده خدا حق است. زنده تا این زندگی دنیا شما را نفریبند، و زنده تا شیطان شما را مغرور نسازد. (سوره مبارکه لقمان، آیه 33)

عوامل و راههای فعال سازی و شکوفا سازی عقل که می تواند از طریق نظام تعلیم و تزکیه در جامعه دینی عملی شود:

توجه دادن به علم غیب و دانای مطلق غیب

توجه دادن به قیامت

توجه دادن به صفت علیم خبیر بودن خدا

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ
بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

در حقیقت، خداست که علم [به] قیامت نزد اوست، و باران را فرو می فرستد، و آنچه را که در رحمهاست می داند و کسی نمی داند فردا چه به دست می آورد، و کسی نمی داند در کدامین سرزمین می میرد. در حقیقت، خداست [که] دانای آگاه است.

(سوره مبارکه لقمان، آیه 34)

۷. شکوفایی قصد، شکوفایی بلوغ

• برخی از ویژگی‌های فردی که بلوغ در او شكوفا شده و به بار نشسته است:

1. قصد‌های الهی نشانه بلوغ و عقل فرد است. بدین ترتیب یکی از شرایط بلوغ داشتن قصد در امور است. براین اساس با افزایش توان قصد بلوغ و عقل شكوفاتر می‌گردد.
2. قصد در امور تعلیم دادنی است این تعلیم نوعاً از طریق عمل و با قصد صورت می‌پذیرد. یادگیری قصد مستلزم رجوع به عقل است.
3. لازم است شاکله زندگی فرد بالغ از قصد‌های جدی و تصمیم‌های مهم ساخته شود. لذا لازم است فرد توان قصد کردن و جدیت در عمل را داشته باشد.
4. لازم است قصد‌های فرد بر باورهای یقینی استوار باشد. هر قدر قصد‌ها جدی‌تر، باورها نیز باید عمیق‌تر باشند.
5. لازم است قصد‌های فرد امکان تحقق و بروز داشته باشد. لذا لازم است از قصد‌های خیالی و موهوم پرهیز گردد.
6. لازم است قصد‌های فرد از هر گونه باورهای شرک‌آلود و انگیزه‌ها و نیت‌های غیرالهی خالی باشد. در غیر این صورت به بلیه‌ای به نام «خت» به معنای خدعه و حيله و «كفر» به معنای ناسپاسی و قدرنشناسی دچار می‌شود.

7. لازم است فرد شرایط تحقق قصدها را فراهم سازد. لذا قصدها می‌بایست جزئی و قابل تحقق باشد.
8. از قصدهای فرد می‌توان میزان شکوفایی بلوغ و عقل فرد را مشخص کرد. این موضوع برای شخصیت‌شناسی و خودشناسی از علوم محوری است.
9. کسانی که دارای قصد الهی هستند دارای تأثیرات عمیقی در زندگی اطرافیان خود هستند. بدین ترتیب نشانه قصد تأثیر مثبت و برانگیزاننده بر دیگران است.
10. گاهی افراد در اضطرار قرار می‌گیرند تا قصد در آنها فعال شود. اگر در اثر این اضطرار این اتفاق در زندگی افراد بیفتد فرد از ظلمات خارج شده به نور هدایت می‌رسد. بدین ترتیب یکی از آثار سختی‌ها در زندگی فعال شدن قصد و شکوفا شدن بلوغ است.
11. یکی دیگر از فعال‌کننده‌های قصد جو عمومی مخالف است. در این صورت با فهم حق و عمل مطابق آن جو عمومی منفی به شکوفاتر شدن و جدی‌تر شدن قصد کمک می‌کند.

8. باورهای قصدآفرین

- هر قصدی در صورتی به صورت جدی توسط فرد بالغ دنبال می‌شود که به باورهای محکمی اتکا داشته باشد و گرنه با مختصر سختی و ناهمواری انگیزه ادامه آن از دست می‌رود.
- از سوی دیگر باورهای محکم در صورتی که به نحو کاربردی و با انگیزه عمل دانسته شوند در طبع خود قصدهای جدی و عزم‌های محکم را رقم می‌زنند. به هر تقدیر قصدها وابستگی تام به باورهای محکم دارند بدون باور محکم عزم و قصد حاصل نمی‌شود.
- برای به دست آوردن باورهای محکم تدبیر در قرآن و **نامه امیرالمؤمنین علیه السلام به امام حسن علیه السلام و حکمت‌های نهج‌البلاغه و نیز مواعظ حضرت لقمان** توصیه می‌شود.